

El revisor de la memòria

No parlem, però, dels morts i fem-nos lentament al pensament que alguna cosa d'ells és molt a prop

Joan Vinyoli

El físic d'una persona representa a vegades un primer obstacle per a la convivència entre veïns. Al poble pocs li donaven bel·ligerància, segurament a causa de la seva lletjor integral. Remenut, ulls ovoides, tan secardí que fins semblava que se li veia l'ànima a contrallum i amb un nas ganxut que necessitava de grans dosis de benevolència per no fer-ne escarni. Alguns deien que era talment un Llucifer, i d'altres afegien que ben cert que ho semblava, però poc endiastrat. I és que aquell foraster del qui ningú no en sabia el nom no semblava tenir mals sentiments. Era estrofolari, això sí. I també avar en el tracte i presa del fred egoisme dels que ja han arribat a una edat i no han de fer fingits compliments. El present li era estrany, però compareixia a la taverna com si d'ell depengués la bona marxa del teatre quotidià que se significava en infinites converses i saragates.

Veureu que arribava d'hora al Cafè Mercantil, saludava amb un cop de cap i seia a la taula més arrecerada, amb una vista obliqua del Mercadal. Entotsolat. Agafava el quinzenal i el llegendia llargament entre reguards i somrisos de la resta de clients que el miraven. Pagava, feia mutis amb el mateix cop de cap inicial i deixava enrere la boirina dels caliquenyos i el temperi de les converses sobre l'empresonament del Pàmies per allò de Jaca i de l'endarreriment de les obres a Santa Maria. Veure'l provocava un nosequè, i no era només pel tirat del seu rostre que l'agermanava amb Pere Botero. No. Al cap i a la fi, al poble n'hi havia molts d'homes difícils de mirar.

L'aura de misteri li donava la seva professió de llogador dels records, un ofici mai no vist i que al principi despertà tota mena de conjectures sobre estafes o màgies de condicions sospitoses. El negoci anà de gairell fins que els joves van començar a agafar-li gust a l'invent de viure experiències ignotes a partir de les memòries d'aquell metec, que les oferia a uns preus esglaonats en funció de la categoria de la recordança. Els paisatges costaven dos rals, les aventures tres, els personatges quatre i cinc els episodis rellevants del darrer mig segle. Hi havia qui sense moure els peus del seu carrer havien conegut París, Moscou i Pequín. Altres es capbussaven en els capvespres al Taj Mahal i els més agosarats pagaven per una nit pecaminosa amb una rossa d'ulls blaus o per una batalla amb les tribus d'Abd el-Krim.

A poc a poc les fantasies de lloguer van anar eclipsant els temes de la quotidianitat fins que es van ensenyorir de cafès i ateneus. No es parlava d'altra cosa tampoc en les passejades d'amics pel carrer d'Avall o per la plaça de l'església de Sant Salvador. Les converses de futbol havien

passat a millor vida i les discussions polítiques es veien com a simples foteses en comparació a les trepidants epopeies d'aquell drapaire dels records que, en cada targetó, acreditava la veracitat de la remembrança amb documents i alguna que altra fotografia. Tothom li donava carta de veracitat al mercader, que en pocs mesos va aconseguir un predicament d'upa. Les cues a la seva botiga del carrer Botera van començar a ser colossals.

Però aquella metamorfosi de la vida rutinària va fer tremolar les autoritats, que si bé havien cregut primer que omplir de pardals el cap dels veïns era la millor ocurrència per desviar l'atenció dels seus tràfecs polítics, van concloure que un poble amb un excés de fabulacions acabaria malmenant el bé comú per al qual ells treballaven amb tants afanys. Deia l'alcalde que un poble que somia massa és un poble abocat a la perdició, i amb aquest postulat va convèncer els regidors per negar-li el pa, la sal, el comerç i la residència a aquell bergant que està fent fer el préssec als pagesos, que ha fet perdre el llegir i l'escriure als periodistes, que ha provocat que els metges ja no es curin en salut i que fins i tot que els capellans hagin perdut l'oremus. La corporació va determinar-ne l'expulsió, i així li van fer saber mitjançant l'alguatir, que aprofità l'ocasió per sentir-se com el Gran Gatsby llogant el record del Nova York dels anys 20.

L'home va entomar la decisió sense avalotar-se. Tancà la porta i passà el forrellat. Feinejà tota la nit. A l'alba, els batents de l'establiment van grinyolar per darrera vegada. Creuà el Mercadal i a pocs metres de la pensió José Carné va deixar una carta a la bústia de la redacció del quinzenal amb un misteriós títol: "La memòria dels morts". Demanava que es publicés aquell relat:

Els vagons es perden en l'horitzó. Van curulls de persones. De persones mortes. Són les ànimes d'aquells que van viure al poble. Tots ells omplen aquell tren negre, pròdig en oripells. Els esperits tenen tots la mateixa consideració perquè la mort mai no ha fet distincions, i això permet escoltar converses úniques.

— *Vaig passar un calvari amb la mort del meu marit Pere i els problemes que va tenir el meu fill Jaume, el meu rei — diu la Margarida.*

— *Tampoc em va ser fàcil aixecar la Suda— respon Ibn Muhàmad.*

— *I jo? Si ho arribo a saber no hagués navegat fins aquella maleïda badia— rebla en Gaspar.*

El diàleg s'eternitza i molts evoquen vides i miracles com la pubilla de Cal Paquí, el Sala dels tractors o com el Cortiella, el Vilalta, el Planes, l'Alòs, la Solà, el Rúbies...

Un dia cada vint anys aquest tren s'atura a l'estació i els ciutadans poden conversar amb els seus difunts. No us diré quan serà. Aquest és el darrer episodi de record que faig al poble.

El revisor.

La indignació i la incredulitat es van repartir els rostres dels qui havien llegit la història. Si la circumstància de no tenir més peripècies per llogar ja els semblava calamitosa, la hipòtesi inaudita de retrobar-se amb els seus morts encara els descol·locava més. La majoria de veïns van optar per creure que aquella membrança era una falòrnia per venjar-se dels polítics que havien enviat al botavant el foraster, però a tots els picava a l'epidermis una punta d'escepticisme sobre la veracitat del relat. I si... tothom deia el mateix *sottovoce*. I si... amb aquest interrogant els paratges de la Rússia blanca, les postes de l'Índia o les Amèriques a bord d'un Auburn Speedster van anar perdent-se en la boira del desmemoriament. La gent havia aprofundit en els seus propis records. Havia escurat els perímetres de la memòria personal per si es donava la possibilitat del retrobament. Ningú no sap si aquell tren fantasma es va aturar realment. Ningú no ho va explicar. Però molts morts van reviure en la memòria després d'aquella història. Aquest va ser el llegat del foraster de qui ningú mai no en va saber el nom.